

عنوان مقاله:

لس: ویژگی ها و کاربردها برای مطالعات اقلیم گذشته

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش های جغرافیای طبیعی، دوره 43، شماره 76 (سال: 1390)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

علیرضا کریمی - استادیار علوم خاک، دانشکده کشاورزی، دانشگاه فردوسی مشهد

حسین خادمی - استاد علوم خاک، دانشکده کشاورزی، دانشگاه صنعتی اصفهان

احمد جلالیان - استاد علوم خاک، دانشکده کشاورزی، دانشگاه صنعتی اصفهان

خلاصه مقاله:

مطالعات مستند لس، قدمت ۱۸۵ ساله دارد. بادرفتی بودن و غالب بودن جزء سیلت، دو ویژگی اصلی رسوبات لس است. لئونارد در سال ۱۸۲۴ این رسوبات را شناسایی و واژه‌ی لس را برای آنها ارائه کرد. لایل در سال ۱۸۳۳ با گزارش های خود، توجه جهانی را به این رسوبات جلب کرد. تعیین ماهیت (بادرفتی، آبرفتی یا تشکیل درجا) و تعیین و تبیین فرآیند های تولید سیلت، دو موضوع مهم پژوهش ها در این دوره بوده اند. برگ (۱۹۱۶) به شدت طرفدار تشکیل درجای لس بود، ولی ریکتوفن، خیلی پیش تر از او، در سال ۱۸۸۲، ماهیت بادرفتی رسوبات لس را اثبات کرده بود. تاتکوفسکی در سال ۱۸۹۹، بر اساس رابطه نزدیک پهنه های بزرگ لس با نواحی یخچالی، نقش یخچال ها را در تولید سیلت مطرح کرد و حتی تا دهه‌ی اخیر، برخی پژوهشگران مانند اسمالی با آن موافق بوده و سایش یخچالی را تنها عامل دارای انرژی کافی برای تولید سیلت کوارتزی می دانستند. ابرشو در ابتدای قرن بیستم (۱۹۱۱)، لس را به دو دسته‌ی لس سرد و لس داغ یا بیابانی، تقسیم و به عواملی غیر از سایش یخچالی برای تولید سیلت اشاره کرد. در حال حاضر بر اساس منشا سیلت، رسوبات لس به چهار دسته‌ی لس یخچالی یا حاشیه‌ی یخچالی، لس بیابانی یا حاشیه‌ی بیابانی، لس کوهستانی یا حاشیه‌ی کوهستانی و لس غیر تیپیک تقسیم شده اند. جنبه‌ی دیگر مطالعات لس بر اساس مشاهده‌های اولیه هارد کاستل در سال ۱۸۹۰ بود که تشکیل لس را به تغییرات اقلیمی ربط داد. نتیجه‌ی مطالعات فراوان تا به امروز، نشان داده است که رسوب لس و تشکیل خاک، به ترتیب در دوره های سرد یخچالی و گرم بین یخچالی انجام شده است. در ایران پهنه های گسترده‌ی لس در شمال کشور وجود دارد. در دهه‌ی اخیر، مطالعات گسترده‌ی ای درباره‌ی جنبه های مختلف رسوبات لس در قسمت های مختلف ایران انجام شده است؛ با این حال، هنوز نیاز به بررسی‌های بیشتر احساس می شود. در این نوشتار، پژوهش‌هایی که در دنیا درباره‌ی لس‌ها انجام شده مورد بررسی قرار گرفته و تاریخچه‌ی مطالعات لس در ایران تشریح می گردد.

کلمات کلیدی:

اقلیم گذشته، خاک قدیمی، سیلت، لس، مراحل ایزوتوپ دریایی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1766298>

